

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (Οκτώβριος 2007)

Συγγραφέας: ΘΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ

Η πράσινη ενέργεια, η παραγωγή δηλαδή ενέργειας με τρόπο διατηρήσιμο που δε μολύνει το περιβάλλον, έχει και θα συνεχίσει να έχει στα επόμενα χρόνια ιδιαίτερη αναπτυξιακή σημασία σε ολόκληρο τον κόσμο και ειδικότερα στις περισσότερες αναπτυγμένες οικονομίες. Η άνοδος των τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου -σε συνδυασμό με τη διαπίστωση ότι οι ανθρωπογενείς κλιματικές αλλαγές επέρχονται με σοβαρές παγκόσμιες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις- έχουν φέρει στο προσκήνιο την ανάγκη ταχύτατης υιοθέτησης τεχνολογιών παραγωγής ενέργειας, οι οποίες να μην έχουν σοβαρές περιβαλλοντικές παρενέργειες και προπαντός να μην επιβαρύνουν επιπλέον την ατμόσφαιρα του πλανήτη με αέρια του θερμοκηπίου.

Πρωταγωνιστής στην προσπάθεια αυτή υιοθέτησης νέων πράσινων ενεργειακών τεχνολογιών είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία πιέζει ταυτόχρονα για την υιοθέτηση μιας παγκόσμιας δεσμευτικής πολιτικής μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου, παρά τη διαφορετική τακτική που ακολουθούν οι ΗΠΑ και οι ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες. Οι διαφορετικές προσεγγίσεις, όμως των μεγάλων δυνάμεων της διεθνούς κοινότητας σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό. Όλες θεωρούν καθοριστική τη σημασία της πράσινης τεχνολογίας στην τελική επίλυση του προβλήματος.

Ο λόγος είναι απλός. Σε ένα κόσμο στον οποίο εξακολουθούν να υπάρχουν δισεκατομμύρια άνθρωποι κάτω από το επίπεδο της απόλυτης φτώχειας και στον οποίο θα προστεθούν άλλα 2,5 δισεκατομμύρια στις αναπτυσσόμενες χώρες μέχρι τα μέσα του αιώνα, η λύση του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής δεν μπορεί να είναι ο περιορισμός της ανθρώπινης οικονομικής δραστηριότητας. Γιατί απλούστατα αυτό δεν πρόκειται ποτέ να γίνει αποδεκτό από τα 3/4 του πλανήτη που αποζητούν ένα δυτικό επίπεδο ζωής. Ούτε είναι ηθικά αποδεκτό να ζητούμε εμείς οι κάτοικοι των πλούσιων χωρών κάτι τέτοιο από δισεκατομμύρια ανθρώπους που ζουν φτωχά και περιορισμένα, όταν οι ίδιοι απολαμβάνουμε το δυτικό τρόπο ζωής και δεχόμαστε -όταν δεχόμαστε- να κάνουμε ενίοτε κάποιες «οικολογικές, μικρές θυσίες». Το κλειδί

της επίλυσης του προβλήματος είναι συνεπώς η ανάπτυξη τεχνολογίας που θα επιτρέψει την ουδέτερη από πλευράς εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου ανάπτυξη και τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας.

Η πράσινη τεχνολογία δεν είναι όμως μόνο παγκόσμια οικολογική ή κοινωνική αναγκαιότητα. Έχει επίσης ατράνταχτη οικονομική και πολιτική λογική. Οι υδρογονάνθρακες, η καύση των οποίων δημιουργεί το μεγαλύτερο μέρος του προβλήματος, είναι πεπερασμένοι. Η ταχεία πρόοδος των αναπτυσσόμενων χωρών και κυρίως της Κίνας και της Ινδίας, δημιουργεί αυξημένη ζήτηση για όλους τους παραγωγικούς πόρους και προπαντός για το πετρέλαιο, με συνέπεια την άνοδο των τιμών του, αλλά και τη συνέχιση της ενεργειακής εξάρτησης της Δύσης.

Καθώς τα αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου μειώνονται (και υπάρχει μια μεγάλη και δύσκολη τεχνική συζήτηση τόσο για το ρυθμό με τον οποίο συμβαίνει αυτό, όσο και για το χρονικό ορίζοντα της μείωσης), οι τιμές τους θα συνεχίσουν να αυξάνονται με τις αντίστοιχες οικονομικές και πολιτικές επιπτώσεις. Η πράσινη ενέργεια αποτελεί μακροπρόθεσμα τη μόνη λογική οικονομική απάντηση. Με την αυτονόητη προϋπόθεση ότι οι σοβαρές επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξή της, οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη στις περισσότερες προηγμένες χώρες της Δύσης (στην Ευρώπη, στη Β. Αμερική, την Ιαπωνία, αλλά και σε χώρες που διαθέτουν ειδικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα όπως η Βραζιλία) θα διαμορφώσουν τελικά οικονομικά ανταγωνιστικές τεχνολογικές λύσεις.

Η πράσινη ενεργειακή τεχνολογία αποτελεί λοιπόν για πολλούς λόγους τη νέα μεγάλη βιομηχανία των αρχών του 21ου αιώνα. Οι χώρες που διαθέτουν ή αποκτούν υψηλού επιπέδου τεχνογνωσία για την ανάπτυξη και παραγωγή των προϊόντων που απαιτούνται για να υποστηρίξουν την πράσινη ενεργειακή τεχνολογία, θα έχουν σοβαρό πλεονέκτημα στο διεθνή οικονομικό ανταγωνισμό στα επόμενα χρόνια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας τέτοιας μικρής χώρας είναι η Δανία στον τομέα των ανεμογεννητριών.

Βεβαίως οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πράσινης ενεργειακής τεχνολογίας δεν είναι πάντα μονοσήμαντες. Για παράδειγμα είναι γνωστό ότι η χρήση βιοκαυσίμων που παράγονται από τρόφιμα (π.χ. βιοαιθανόλη από καλαμπόκι) είναι σήμερα σε πολλές περιπτώσεις ενεργειακά οριακή, ενώ ταυτόχρονα προκαλεί αύξηση

των παγκόσμιων τιμών των τροφίμων, η οποία πλήττει προπαντός τους φτωχότερους κατοίκους του πλανήτη που διαθέτουν το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους για τρόφιμα.

Για να μπορέσει μια χώρα να συμμετάσχει στη νέα αυτή αγορά όχι ως απλός καταναλωτής, αλλά και ως παραγωγός και να μεγιστοποιήσει τα σχετικά οικονομικά οφέλη, χρειάζεται να την προσεγγίσει με ρεαλισμό και αυτογνωσία. Η ανάπτυξη της πράσινης τεχνολογίας και τεχνολογίας υπακούει και αυτή στους κλασικούς οικονομικούς νόμους -και σ' αυτούς δεν περιλαμβάνεται ο (χρήσιμος σε άλλες περιπτώσεις) οικολογικός ρομαντισμός. Επίσης, οι τομείς στους οποίους μπορεί μια χώρα -και ιδίως μια χώρα όπως η Ελλάδα- να εξειδικευτεί δεν είναι απεριόριστοι. Αν σε δύο ή τρεις τομείς, όπως π.χ. η ηλιακή ψύξη-θέρμανση και τα κτίρια που εξοικονομούν ενέργεια, αποδεικνύουμε ότι είμαστε διεθνώς ή σε ευρωπαϊκό επίπεδο ανταγωνιστικοί, τότε είμαστε αντικειμενικά σε καλό δρόμο.

Γιατί έτσι θα μπορέσουμε να επωφεληθούμε όχι μόνο μαζί με τους πολλούς, τα δισεκατομμύρια ανθρώπων στον πλανήτη που στις αμέσως επόμενες δεκαετίες θα στραφούν προς την κατανάλωση της πράσινης ενέργειας, αλλά και συμμετέχοντας στην περιορισμένη ομάδα χωρών που θα αναπτύσσουν, θα αξιοποιούν και θα πωλούν στους υπολοίπους την αντίστοιχη τεχνολογία και προϊόντα.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην ειδική έκδοση «The Economist» που κυκλοφόρησε ως ένθετο στην Εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», τ. Οκτωβρίου 2007, σ. 42.